

QORTI KOSTITUZZJONALI

IMĦALLFIN

S.T.O. PRIM IMĦALLEF SILVIO CAMILLERI
ONOR. IMĦALLEF GIANNINO CARUANA DEMAJO
ONOR. IMĦALLEF TONIO MALLIA

Seduta ta' nhar il-Ġimgħa 30 ta' Settembru 2016

Numru 1

Citazzjoni numru 2659/2000 LSO

Vincent u Carmen konjuġi Arnaud

v.

***Strickland Limited* (C.473) u Christopher u
Stephanie konjuġi Curmi; u b'dikriet tal-
25 ta' Novembru 2014 issejjaħ fil-kawża l-
Avukat Ġenerali**

1. Dan huwa appell tas-soċjetà konvenuta *Strickland Limited* minn sentenza mogħtija fis-26 ta' Marzu 2015 mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fil-kompetenza tagħha kostituzzjonali taħt l-art. 46(3) tal-Kostituzzjoni ta' Malta ["il-Kostituzzjoni"] u l-art. 4(3) tal-Att dwar il-Konvenzjoni Ewropea ["Kap. 319"]. Il-fatti rilevanti huma dawn:

2. L-atturi Arnaud fetħu l-kawża tallum bil-proċedura “ordinarja”, *i.e.* mhix kostituzzjonali, biex jitolbu l-ħlas ta’ danni minħabba ħsarat fi proprjetà li huma jikru mingħand is-soċjetà konvenuta. Waqt is-smiġħ tal-kawża fis-26 ta’ Novembru 2008 l-avukat tas-soċjetà konvenuta ivverbalizza hekk:

»Dr Lofaro għas-soċjetà konvenuta jirrileva illi jekk is-soċjetà konvenuta tiġi kkundannata tħallas dawn id-danni li huma sostanzjali meta komparati mal-kera miżera li hi tirċievi mingħand l-atturi inkwilini li ġew imposti fuq[ha] mill-awtoritajiet kompetenti id-drittijiet tagħhom [*recte*, tagħha – tas-soċjetà konvenuta] ta’ proprjetarji kif garantiti fl-art. 37 tal-Kostituzzjoni ta’ Malta kif ukoll bl-art.1 tal-Ewwel *Protocol* tal-Konvenzjoni tal-Ewropa tad-Drittijiet tal-Bniedem ser jiġu miksura.

»Għaldaqstant jitlob bir-rispett lil din l-onorabbli qorti fil-funzjoni tagħha ta’ Qorti ta’ Prima Stanza f’materja dwar ksur tad-drittijiet tal-bniedem tiegħu konjizzjoni tal-ksur tad-drittijiet tas-soċjetà konvenuta u tagħti kull rimedji li jidhrilha xierqa fosthom li tiddikjara li l-fatti fuq imsemmija, inkluż talbiet attriċi fil-konfront tagħha, jikkostitwixxu ksur tal-art. 37 tal-Kostituzzjoni ta’ Malta u tal-art. 1 tal-Ewwel *Protocol* tal-Konvenzjoni Ewropeja tad-Drittijiet tal-Bniedem, salv kull provvediment ieħor li din il-qorti jogħgobha tagħti inkluż li jiġi kġamat fil-kawża l-Avukat Ġenerali bħala rappreżentant tal-Gvern ta’ Malta li manifestament għandu interess fil-materja in kwistjoni.«

3. Wara li seġnet lill-Avukat Ġenerali fil-kawża u semgħet lill-partijiet il-qorti fis-26 ta’ Marzu 2015 tat is-sentenza li minnha sar dan l-appell.
4. Is-soċjetà konvenuta appellat quddiem din il-qorti b’rikors tal-14 ta’ April 2015, li għalih l-Avukat Ġenerali wieġeb fis-27 ta’ April 2015 u l-atturi Arnaud wieġbu fis-7 ta’ Mejju 2015. Wara li semgħet lill-partijiet, il-qorti fil-5 ta’ Novembru 2015 iddiferiet il-kawża għas-sentenza. Fit-12 ta’ Frar 2016, iżda, issospendiet il-prolazzjoni tas-sentenza għal raġuni li fissanth hekk:

»Il-qorti teħtieġ li tisma’ trattazzjoni dwar jekk dan l-appell kellux jiġi preżentat fil-Qorti tal-Appell jew fil-Qorti Kostituzzjonali u dan fid-dawl tal-artikoli 46(3) u (4) u 95(2)(d) u (f) tal-Kostituzzjoni u l-artikolu 34 tal-Kap. 12.«

5. Wara li semgħet lill-partijiet dwar din il-kwistjoni tal-kompetenza tal-qorti sejra tgħaddi biex tagħti din is-sentenza tallum.
6. L-ewwel qorti tat is-sentenza li minnha sar dan l-appell bis-saħħa tal-kompetenza li jagħtiha l-art. 46(3) tal-Kostituzzjoni *contrario sensu*:

»46. (3) Jekk f'xi proċeduri f'xi qorti li ma tkunx il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili jew il-Qorti Kostituzzjonali tqum xi kwistjoni dwar il-ksur ta' xi waħda mid-disposizzjonijiet tal-imsemmija artikoli 33 sa 45 (magħdudin), dik il-qorti għandha tibgħat il-kwistjoni quddiem il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili kemm-il darba fil-fehma tagħha t-tqanqil tal-kwistjoni ma tkunx sempliċement frivola jew vessatorja; u dik il-qorti għandha tagħti d-deċiżjoni tagħha fuq kull kwistjoni mibgħuta quddiemha skont dan is-subartikolu u, bla ħsara għad-disposizzjonijiet tas-subartikolu (4) ta' dan l-artikolu¹, il-qorti li quddiemha tkun qamet il-kwistjoni għandha tiddisponi mill-kwistjoni skont dik id-deċiżjoni.«

7. L-istess jipprovdi l-art. 4(3) tal-Kap. 319.
8. Billi l-kwistjoni qamet quddiem il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili ma kienx hemm ħtiegħa ta' referenza u dik il-qorti setgħet tagħti deċiżjoni fuq il-kwistjoni hija stess, kif fil-fatt għamlet.
9. Appell minn deċiżjoni bħal dik mogħtija mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili jintlaqat bl-art. 34 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili:

»34. Hlief meta jkun hemm provdut mod ieħor f'dan il-Kodiċi jew f'kull liġi oħra, mis-sentenzi tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili jista' jsir appell lill-Qorti tal-Appell:

»Iżda fil-każijiet fejn kawża li tkun inbdiet permezz ta' rikors ġuramentat, u fejn ebda deċiżjoni esplicita ma tkun intalbet u ngħatat dwar l-interpretazzjoni tal-Kostituzzjoni skont l-artikolu 95(2)(d)² tal-imsemmija Kostituzzjoni, tkun għet deċiżja mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili b'sentenza li fiha jkunu għew diskussi u deċiżi punti ta' liġi dwar drittijiet fundamentali tal-bniedem jew referenzi għall-Kostituzzjoni bħala parti

¹ Is-subartikolu (4) jagħti dritt ta' appell quddiem il-Qorti Kostituzzjonali.

² »95. (2) il-Qorti Kostituzzjonali ... jkollha ġurisdizzjoni li tisma' u tiddeċidi -
»... ..
»(d) appelli minn deċiżjonijiet ta' xi qorti ta' ġurisdizzjoni oriġinali f'Malta fuq kwistjonijiet dwar interpretazzjoni ta' din il-Kostituzzjoni li ma jkunux dawk li jistgħu jaqgħu taħt l-artikolu 46 ta' din il-Kostituzzjoni.«

mill-meritu tal-kawża, il-Qorti tal-Appell għandha xorta waħda titqies li hija kompetenti u li għandha ġurisdizzjoni biex tiddeċiedi appell minn tali sentenza tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili.»

10. L-appell tallum jintlaqat mill-art. 34 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili għax: il-kawża nbdiet b'ċitazzjoni (kif kienu jinbdew il-kawzi "ordinarji" qabel ma ddaħñlet il-proċedura tar-rikors maħluf imsemmi fl-art. 34) u ma nbdietx b'rikors kostituzzjonali; ebda deċiżjoni esplicita ma ntalbet u ngħatat dwar l-interpretazzjoni tal-Kostituzzjoni taħt l-artikolu 95(2)(d) tal-Kostituzzjoni; u fis-sentenza li ngħatat ġew diskussi u deċiżi punti ta' liġi dwar drittijiet fundamentali tal-bniedem. L-appell għalhekk kellu jsir quddiem il-Qorti tal-Appell, mhux quddiem din il-qorti³.
11. Billi għalhekk l-appell sar ñażin quddiem din il-qorti, il-qorti qiegħda tiddikjarah irritu u ma tqisux aktar. Tordna li l-atti jintbagħtu lura quddiem l-ewwel qorti sabiex jitkompla s-smiġħ.
12. L-ispejjeż ta' dan l-episodju tñallashom is-socjetà konvenuta appellanti.

Silvio Camilleri
President

Giannino Caruana Demajo
Imñalief

Tonio Mallia
Imñalief

Deputat Reġistratur
df

³ Ara Michael Debono Ltd et v. Awtorità ta' Malta dwar l-Ambjent u l-Ippjanar, Kost. 12 ta' Frar 2016/